ואמר רבי אבהו (א)אתיא רדיפה רדיפה כתיב הכא [1]בקש שלום ורדפהו וכתיב התם [2]רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד: בהפרת נדרים כרבי נתן דתניא (ג)רבי נתן אומר [א]הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן ויתרחק משלשה דברים מן המיאונין דלמא גדלה ומיחרטא בה מן הפקדונות בבר מתא דבייתיה כי בייתיה דמי מן הערבון בערבי שלציון דא"ר יצחק מאי דכתיב [3]רע ירוע כי ערב זר רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים ולערבי שלציון ולתוקע עצמו לדבר הלכה מקבלי גרים כר' חלבו דאמר ר' חלבו (ג)קשים גרים לישראל כספחת בעור ערבי שלציון דעבדי שלוף דוץ תוקע עצמו לדבר הלכה דתניא רבי יוסי אומר כל האומר אין לו תורה אין לו תורה פשיטא אלא כל האומר אין לו אלא תורה אין לו אלא תורה הא נמי פשיטא אלא דאפילו תורה אין לו מאי טעמא אמר רב פפא אמר קרא (ד)[4]ולמדתם ועשיתם כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה כל שאינו בעשיה אינו בלמידה ואיבעית אימא לעולם כדאמריתו מעיקרא כל האומר אין לו אלא תורה אין לו אלא תורה לא צריכא דקא מגמר לאחריני ואזלי ועבדי מהו דתימא אית ליה אגרא לדידיה קמ"ל ואיבעית אימא תוקע עצמו לדבר הלכה בדיינא דאתי דינא לקמיה וגמר הלכה ומדמי (ה)מילתא למילתא ואית ליה רבה ולא אזיל משאיל דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן [ב]לעולם (ו)יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו שנאמר [5]הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל וגו' מפחד בלילות מפחד של גיהנם שדומה ללילה: ר"ג אומר אם מיאנה וכו': בעא מיניה רבי אלעזר מרב מאי טעמא דר"ג משום דקסבר קידושי קטנה מיתלא תלו וכי גדלה גדלי בהדה אע"ג דלא בעל או דלמא משום דקסבר המקדש אחות יבמה נפטרה יבמה והלכה לה אי בעל אין אי לא בעל לא אמר ליה היינו טעמא דר"ג משום דקסבר המקדש אחות יבמה נפטרה יבמה והלכה לה אי בעל אין אי לא בעל לא אמר רב ששת אמינא (ז)כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא דתניא [ג]המקדש את הקטנה קידושיה תלויין מאי תלויין לאו כי גדלה גדלי בהדה ואע"ג דלא בעל אמר ליה רבין בריה דרב נחמן הא מילתא דקטנה מיתלא תליא וקיימא אי בעל אין אי לא בעל לא דאמרה הוא עדיף מינאי ואנא עדיפנא מיניה וסבר רב אי בעל אין אי לא בעל לא והא (ח)איתמר קטנה שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונשאת רב אמר אינה צריכה גט משני ושמואל אמר [ד]צריכה גט משני

מאי

וא"ר אבהו. במסכת קידושין: **אתיא רדיפה רדיפה.** תשלום שכר גדול להבאת שלום שאוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כגמילות חסדים דכתיב בהו ימצא חיים צדקה בעולם הבא וכבוד בעולם הזה: **כאילו בנה במה.** בשעת איסור הבמות דחוטא הוא דכתיב (דברים כג) וכי תחדל לנדור וגו' הא לא תחדל יהיה בך חטא: **כאילו הקריב קרבן.** שעבר עליו שתי עבירות אלא ילך אצל חכם ויתירנו כדי שלא יהא רגיל בכך: **בבר מתא.** לא יקבל פקדון מבן עירו: **דבייתיה כי בייתיה דמי.** שרגיל אצלו ויטול את שלו ויחזור ויתבענו: **שלציון.** שם מקום שמניחין הלוה ותופסין הערב. לישנא אחרינא שלציון קוראין שם הערבון על שם נוטריקון שלוף דוץ (א) שולף עצמו מן הלוה ותוקע עצמו על הערב: **דוץ.** לשון תיקוע כדאמר דצה שלפה (שבת דף נ:): **רע ירוע.** רעה אחר רעה: **כי ערב זר.** המערב זרים גרים בישראל והנכנס בערבון נמי משמע: **ולתוקע עצמו.** סיפא דקרא ושונא תוקעים בוטח וכולה מפרש לה: **תוקע עצמו לדבר הלכה.** שאומר הריני שונה ואיני מקיים ואקבל שכר למוד: **קשים גרים.** שאין בקיאין בדקדוקי מצות ולמדין ישראל ממעשיהן: **כספחת.** לישנא דקרא נקט ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב (ישעיה יד): **אין לו תורה.** אינו עוסק בתורה: **אין לו תורה.** אין מקבל שכר למוד: **אלא תורה.** (ב) ואין מקיים: **אפילו תורה.** אפי' שכר לימוד אין לו: **ואיבעית אימא.** כדמעיקרא אין לו אלא תורה ודקאמרת האי נמי פשיטא לא צריכא כו': **אית ליה אגרא.** דעשיה: **וגמר הלכה.** יודע הלכה (ט) (ג) שאין דומה לדין הבא לפניו כל כך ומדמי מילתא למילתא ולא משאיל לרביה. והיינו תוקע שסומך ונשען על ההלכה שהוא יודע: **גבורים.** דיינים: **שלשלמה.** שהשלום שלו: **מטתו.** בית המקדש שבו לשכת הגזית: **מאי טעמא דרבן גמליאל.** דאמר כשתגדיל זו תצא (ד) זו בולא כלום: **גדלי בהדה ואע"ג דלא בעל.** דניקדשה השתא מ"מ משגדלה תפסי קידושי מעיקרא ואיגלי מילתא למפרע דזיקה דהך לא כלום הוא: **או דלמא.** קידושין קמאי לא כלום נינהו ומשום קידושין דבעילה דמשגדלה נפקא הך יבמה. ואע"ג דזיקה קודמת לקידושין קסבר המקדש אחות יבמה נפטרה יבמה דאתי קידושי ומבטלי לזיקה: **מיתלא תלי.** כל ימי קטנות ספק יבעול משתגדיל ותהיה אשתו ספק לא יבעול ולא סמכה דעתה: **דאמרה איהו עדיף מינאי.** ויוציאני בגט בעל כרחי: **ואנא עדיפנא מיניה.** וכל זמן שארצה אצא במיאון על כרחו:

מאי

אתיא רדיפה רדיפה. אבל מדכתיב לעיל מי האיש החפץ חיים וגו' לא מצי דייק דדלמא קאי אכולא פרשתא נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב וגו' דהיינו כל התורה כולה אי נמי (ה) הכא כתיב צדקה חיים וכבוד דלא הוה (י) נפקא לן מההוא קרא בפ"ק דקידושין (דף מ.) דאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא: **הנודר כאילו בנה במה.** וי"מ דנפקא לן חדלה חדלה כתיב הכא וכי תחדל לנדור וכתיב התם חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא ואמר בפ"ק דברכות (דף יד. ושם) אל תקרי במה אלא במה וג"ש דחדלה דריש בפרק ד' נדרים (דף כב.) אמר שמואל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא רשע אמר ר' אבהו מאי קראה כתיב הכא וכי תחדל לנדור וכתיב התם שם רשעים חדלו רוגז: **רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים.** אמר ר"י דהיינו היכא שמשיאין אותן להתגייר או שמקבלין אותן מיד אבל אם הן מתאמצין להתגייר יש לנו לקבלם שהרי מצינו שנענשו אברהם יצחק ויעקב שלא קבלו לתמנע שבאתה להתגייר והלכה והיתה פלגש לאליפז בן עשו ונפק מינה עמלק דצערינהו לישראל כדאמרינן בהגדת חלק (סנהדרין צט:) וגם יהושע קבל רחב הזונה (כ) ונעמה ורות המואביה ובריש פרק במה מדליקין (שבת לא.) שגייר הלל אותו שאמר גיירני על מנת שתשימני כ"ג ואותו דעל מנת שתלמדני כל התורה כולה ואע"פ שלא היו מתאמצין להתגייר יודע היה הלל בהן שסופם להיות גרים גמורים כמו שעשה לבסוף: **מהו דתימא אית ליה אגרא.** תימה דאמרי' בפרק בתרא דיומא (דף פז.) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו ומפרש טעמא התם שלא יאמרו הרב בגיהנם ותלמידו בגן עדן ועוד קשה לר"י הרי אחר דר"מ למד לפניו ואפ"ה יצא לתרבות רעה ושמא היכא שהוא רע מתחלה קודם שמלמד אחרים התם לא שייך האי טעמא אבל היכא שהיה טוב מתחלה אז ודאי אין חטא בא על ידו ואחר מתחלתו היה רע כדאמר בחגיגה (דף טו:) שכלי זמר לא פסק מתוך ביתו וגם ספרי צדוקים היו נושרים מחיקו: **ששים גבורים סביב לה.** פירש בקונטרס [הכא] ובסנהדרין (דף ז.) דאלשכת הגזית קאי וקשה דה"ל למימר ע' או ע"א אלא י"ל דאששים ריבוא ישראל קאי (ל): **אחוזי חרב.** משמע ליה מזויינין בדין כדדרשינן בסנהדרין (דף לו.) מויחגור דוד חרבו שדנו לנגד בסנהדרין ואע"ג דבתורה כתיב חגור חרבך על ירך גבור (תהלים מה): **וכי גדלה גדלי בהדה ואע"ג דלא בעל.** ואפי' סבירא לן מקדש אחות יבמה לא נפטרה יבמה מ"מ היכא שהקידושין היו באים ממילא נפטרה יבמה מעצמה: **הוא עדיף מינאי.** פירוש שיכול להוציאני בגט בעל כרחי ואנא עדיפא מיניה שאוכל למאן בו כל זמן שלא בעל והיינו דוקא מן התורה יכולה למאן אבל מדרבנן אין יכולה משהביאה ב' שערות דתנן בפ' בא סימן (נדה נב.) עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות והיינו אפילו לא בעל דבבעל לא הוה פליג רבי יהודה עד שירבה השחור על הלבן כדאמר התם בגמרא דמודי רבי יהודה בבעל:

קסבר

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה כה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רג סעיף ג:

כב ב מיי' פכ"ג מהל' סנהדרין הלכה ח סמג לאוין רח טוש"ע ח"מ סי' ח סעיף ב:

כג ג מיי' פ"ה מהלכות יבום הלכה כג:

כד ד מיי' פי"א מהל' גירושין הלכה ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קנה סעיף כא:

◆

תורה אור השלם

1. סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ: תהלים לד טו
2. רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד: משלי כא כא
3. רַע יֵרוֹעַ כִּי עָרַב זָר וְשֹׂנֵא תֹקְעִים בּוֹטֵחַ: משלי יא טו
4. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹּבֵר בְּאָזְנֵיכֶם הַיּוֹם וּלְמַדְתֶּם אֹתָם וּשְׁמַרְתֶּם לַעֲשֹׂתָם: דברים ה א
5. (ז) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל: (ח) כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת: שיר השירים ג ז-ח

◆

תוס' חד מקמאי

אתמר קטנה שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונשאת רב אמר אינה צריכה גט ושמואל אמר צריכה גט משני אוקימנא כשבעל אבל כשלא בעל אפי' לרב צריכה גט משני והוי יודע דבין לרב בין לשמואל דאם לא בעל צריכה גט משניהם. מראשון צריכה גט מרבנן אע"ג דלא בעל כיון שהיא גדולה אינה יוצאה במיאון ומשנה שלימה שנינו עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות ותנן נמי כל מקום שיש חליצה אין מיאון וכ"ש משני דצריכה גט דקדושי ראשון אינם קדושין אלא מדרבנן דלא סבירא לן קדושי קטנה מתלה תלו וקיימי וכי גדלה גדלי בהדה ואע"ג דלא בעלה הלכך היכא דלא בעל אין בזה מחלוקת דרב ושמואל מודו שצריכה גט מראשון ומשני לא נחלקו רב ושמואל אלא כשבעל אי הוו קדושי ראשון קדושי תורה או לא אליבא דרב קידושי ראשון קדושי תורה הם אדם יודע שאין קדושי קטנה כלום וגמר ובעל לשם קידושין וקדושי תורה הם ואם בא אחר וקדשה אינה צריכה גט משני ושמואל ס"ל כל הבועל ע"ד קידושי הראשונים הוא בועל וקדושי הראשונים אינם קדושי' של תורה אלא מדרבנן וצריכה גט משניהם. ובודאי איכא לאקשויי לשמואל מהא דתניא המקדש את הקטנה קדושיה תלויין (א) ואיכא לאקשויי לה מהא דתניא לעיל אבל אם גירשה כשהיא קטנה והחזירה כשהיא גדולה או כשהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אצלו ומת חולצת או מתייבמת משום ר"א אמרו חולצת ולא מתייבמת ולשמואל אמאי מתיבמת לרבנן האי אין חזרתה חזרה גמורה אלא אמר לך שמואל טעמא (ב) דרבנן דמתני' משום דקדושי קטנה כי גדלה גדלו בהדה ואע"ג דלא בעל והני תנאי דמקשת לי מינייהו ס"ל כר"ג ופליגי רבנן עליה (ג) ורב נמי ס"ל דלית ליה לר"ג האי סברה דגדלה בהדה אע"ג דלא בעל

מסורת הש"ס

(א) קדושין מ., (ב) גיטין מו: נדרים כב., (ג) לעיל מז: קדושין ע: נדה יג:, (ד) ר"ל ולמדתם אתם ושמרתם לעשותם, (ה) [מיי' פ"כ מה' סנהדרין הלכה ח טוש"ע ח"מ סי' י ס"ב], (ו) סנהדרין ז., (ז) [לעיל כד: וש"נ], (ח) כתובות עג., (ט) כצ"ל אלא שאין, (י) גירסת רש"ל כתיב הכא ונפקא כו', (כ) צ"ל ונעמי רות. יעב"ץ, (ל) [וכן פרש"י בשיר השירים],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שלציון וכו' שלוף דוץ הס"ד ואח"כ מ"ה שלוף דוץ שולף עצמו מן הלוה ותוקע ודוץ עצמו: (ב) ד"ה אלא תורה שאינו מקיים. נ"ב ס"א אין לו אלא תורה אינו עוסק בשום מצוה בעולם אלא בתורה אינו מקבל עליה שכר אלא שכר ת"ת ואין מקיים אפילו תורה וכו': (ג) ד"ה וגמר הלכה יודע הלכה אלא דומה כצ"ל ותיבת שאין נמחק: (ד) ד"ה מאי טעמא וכו' תצא יבמתו בולא כלום: (ה) תוס' ד"ה אתיא וכו' אי נמי התם כתיב צדקה וכו' דלא הוה כתיב הכא ונפקא לן:

◆

מוסף רש"י

כאילו בנה במה. בשעת איסור הבמות (גיטין מו:) או: לעבודת כוכבים (נדרים כב.). **והמקיימו.** ולא נשאל עליו לחכם להתירו, **כאילו הקריב קרבן.** על הבמה וגמר עונו שלם, לפי שעל ידי כן הוא מרגיל עצמו בנדרים (גיטין מו:). **קשים גרים לישראל.** שאוחזין מעשיהם הראשונים ולומדים ישראל מהם או סומכים עליהם באיסור והיתר (לעיל מז:) שאינם זהירים במצות והרגילים אצלם נמשכים אחריהם ולומדים מן מעשיהם (קדושין ע:) המשך בעמוד הבא.

◆

תוס' חד מקמאי

ואנא דאמרי כרבנן וכרב כשלא בעל. ולדידי כי בעל ולא בעל כי הדדי נינהו דכל הבועל על דעת קדושין הראשונים הוא בועל ועי"ל דההיא דתניא לעיל וגדלה אצלו ומת או חולצת או מתייבמת משום ר"א אמרו חולצת ולא מתייבמת ס"ל לשמואל (ד) דכי גזר ר"א משום יתומה בחיי האב ולא גזר גדולה אטו קטנה דלא מחלפה אלא כי גזר ר"א גדולה דעלמא אטו גדולה גזר וס"ל לר"א גדלה אצלו אע"ג דבעל אין חזרה חזרתה גמורה דכל הבועל ע"ד קידושי' הראשונים הוא בועל ואנא דאמרי כר"א ולפי הפי' הזה יש להעמיד הגירסא הכתובה בספרים בפ' המדיר גבי האי פלוגתא דר"א ורבנן והכי איתא התם בהא פליגי דרבנן סברי אדם יודע שאין קידושי קטנה כלום וגמר ובעל לשם קידושין ור"א סבר אין אדם יודע ומחקו מן הספרים דר"א סבר אין אדם יודע וגרסי הכי ור"א סבר אע"ג דאדם יודע גזרה משום יתומה בחיי האב. ולפי מה שפירשתי א"צ למחוק מן הספרים דוודאי דר"א לא גזר גדולה אטו קטנה דלא מחלפא אלא גדולה אטו גדולה גזר דמחלפי ומאי גדולה גדולה אצלו. וס"ל לר"א דכשגדלה אצלו אע"ג דבעל אין חזרתו חזרה גמורה דכל הבועל ע"ד קדושין הראשונים הוא בועל ושמואל

(א) נראה דצ"ל ועוד איכא לאקשויי עליה וכו'. (ב) נראה דצ"ל טעמיה דר"ג דמתני' וכו'. (ג) נראה דצ"ל ורב ס"ל דר"ג נמי לית הך סברא וכו'. (ד) הלשון משובש ונראה דצ"ל דס"ל לשמואל דלא גזר ר"א משום יתומה בחיי האב דלא גזר גדולה אטו קטנה וכו'.